

Strategies of Cross-cultural Translation from Thai into English in Period Series: A Case Study of *I Feel You Linger in the Air*

Narumon Snelgrove

Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand

E-mail: narumon_sne@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3811-4685>

Received 19/08/2024

Revised 06/09/2024

Accepted 06/10/2024

Abstract

Background and Aims: This study aimed to explore strategies of cross-cultural translation in Thailand's boy's love period drama series called “*I Feel You Linger in the Air*” (2023). The translation techniques used to render Thai cultural meaning through dialogues in various contexts play an important role in enlightening international audiences' understanding.

Methodology: The investigation focused on 5 cultural words proposed by Nida (1964) and 8 translation strategies proposed by Newmark (1995) rendered from Thai to English in the characters' dialogues.

Results: According to the theoretical framework proposed by Nida (1964), the findings showed that 37 cultural terms were classified and respectively used as appertaining to social culture (35.13%), linguistic culture (32.44%), material culture (21.62%), religious culture (8.10%) and ecology (2.71%). Based on the conceptual framework related to translation strategies proposed by Newmark (1995), the result revealed that 6 translation principles utilized respectively consist of cultural equivalent (35.13%), transference (21.62%), literal translation (13.51%), classification (10.82%) and paraphrasing (10.82%) and deletion (8.10%). On the contrary, the techniques of neutralization and accepted standard translation were not found.

Conclusion: This study is expected to consider that it can be beneficially applied to cross-cultural translation in related contexts and used in testing students' understanding to evaluate translation efficiency.

Keywords: Cross-cultural Translation; Translation Strategies; Translation from Thai into English

กลยุทธ์การแปลข้ามวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในละครซีรีส์วายย้อนยุค: กรณีศึกษาเรื่อง หอมกลิ่นความรัก

นฤมล สเนลโกรฟ

สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: งานวิจัยนี้ศึกษารูปแบบการใช้กลยุทธ์การแปลข้ามวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในละครซีรีส์วายย้อนยุค (Period) เรื่อง “หอมกลิ่นความรัก” (2566) ซึ่งเป็นละครซีรีส์ที่สะท้อนความรักระหว่างชายรักชายที่มีความนิยมทั้งในหมู่ผู้ชมในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยมีการใช้คำวัฒนธรรมในอดีตผ่านบทพูดของตัวละคร ดังนั้น การแปลจึงมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ คำวัฒนธรรมของไทยในบริบทต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

ระเบียบวิธีการวิจัย: ผู้วิจัยรวบรวมคำวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในบทสนทนาระหว่างตัวละครต่างๆ ในเรื่อง จากนั้นวิเคราะห์ด้วยวิธีการจัดกลุ่มคำวัฒนธรรม 5 ประเภทตามกรอบแนวคิดที่เสนอโดย Nida (1964) และทฤษฎี การแปลคำทางวัฒนธรรม 8 กลวิธีที่เสนอโดย Newmark (1995) รวมถึงการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย: ผลการวิจัยพบว่าผู้แปลมีการใช้คำวัฒนธรรมทางสังคมมากที่สุด (35.13%) การใช้คำวัฒนธรรมทางภาษา (32.44%) การใช้คำทางวัตถุ (21.62%) การใช้คำทางวัฒนธรรมทางศาสนา มีความถี่ในการใช้จำนวน (8.10%) และการใช้คำทางวัฒนธรรมทางนิเวศน้อยที่สุด (2.71%) จากนั้นนำคำทางวัฒนธรรมมาวิเคราะห์การใช้ กลวิธีการแปล ผลการศึกษาพบว่าผู้แปลมี การใช้กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น 6 กลวิธี จาก 8 วิธี โดยกลวิธีการใช้การแปลมากที่สุดโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง (35.13%) การใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืม (21.62%) กลวิธีการแปลตรงตัว (13.51%) กลวิธีการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่า ต้นฉบับมีความถี่เท่ากับกลวิธีการแปลโดยการอธิบายความ (10.82%) จากนั้นการใช้กลวิธีการแปลโดยการละ (8.10%) และไม่พบการใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางและกลวิธีการแปลโดยใช้คำบัญญัติ

สรุปผล: งานวิจัยนี้สามารถนำไปปรับใช้ในการแปลคำทางวัฒนธรรมในบริบทอื่นๆ และวิจัยต่อเนื่องโดยทำแบบทดสอบความเข้าใจกลวิธีการแปลให้นักศึกษาได้เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของผู้แปลในด้านการถ่ายทอดความหมายได้

คำสำคัญ: การแปลคำทางวัฒนธรรม; กลยุทธ์การแปล; การแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

บทนำ

ละครโทรทัศน์เป็นสื่อบันเทิงที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง สิ่งที่น่าสนใจผ่านสื่อดังกล่าวนั้นสะท้อน ภาพการดำเนินชีวิตของตัวละครที่บอกเล่าเรื่องราว แนวคิด ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณีในสังคมของแต่ละพื้นที่ตามแต่ละยุคสมัย ดังนั้นความเป็นเอกลักษณ์ของคำวัฒนธรรมไทยจึงมีปรากฏให้เห็นและทำให้ละครโทรทัศน์ไทยนั้นได้รับการยอมรับมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งละครแนวย้อนยุค (Period) เรื่องบุพเพสันนิวาส ที่ได้รับความนิยมจนมีการนำไปแปลเป็นภาษาต่างๆ ทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี และภาษาเวียดนาม (จุฑารัตน์ พันม่วง, 2563)

จนกระทั่งในยุคปัจจุบัน มีกระแสความนิยมต่อละครโทรทัศน์ไทยเพิ่มมากขึ้นจนเกิดการพัฒนาจากละครโทรทัศน์ยุคแอนะล็อกสู่ยุคดิจิทัล จากเดิมผู้ชมดูละครผ่านโทรทัศน์จอแก้วเปลี่ยนผ่านเป็นการเพิ่มช่องทาง การแพร่ภาพผ่านอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์และแอปพลิเคชันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชม ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ (ทิพยาศิริ แก้วเทศ, 2561) นอกเหนือจากการพัฒนารูปแบบการแพร่ภาพละครโทรทัศน์ไทยสู่สังคมโลกในยุคดิจิทัล การสร้างสรรค์รูปแบบและเนื้อหาจากละครโทรทัศน์เป็นซีรีส์ซึ่งมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นเช่นกัน คหบดี กัลย์จาฤก (2565) กล่าวถึงคำจำกัดความระหว่างละครและซีรีส์ว่า มีความคล้ายกันมากแต่จะมีรายละเอียดบางประการที่ทำให้แตกต่างกันอยู่ ซึ่งรูปแบบละครโทรทัศน์เป็น การนำเสนอเรื่องราวของตัวละครแต่ละตอนต่อเนื่อง มีบทสรุปในตัวและจบบริบูรณ์ในภาคเดียว สำหรับรูปแบบ ซีรีส์หรือละครชุดมีการแพร่ภาพเป็นหลายตอน ทุกตอนมีเนื้อหาต่อเนื่องกันและมีหลายภาค

ในส่วนเนื้อหาของละครซีรีส์ ผู้ชมในสังคมไทยเปิดรับมุมมองในเรื่องความหลากหลายทางเพศ มากขึ้น อาจเกิดจากประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้ชมหรือการพบเห็นวัฒนธรรมจากสื่อบันเทิงทั่วโลก ผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดการนำเสนอละครซีรีส์ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับความรักในเพศเดียวกันหรือ ที่เรียกกันว่า “ซีรีส์วาย” หรือ “Boys Love” กฤษณ์ท แสนทวี, (2565) กล่าวว่าซีรีส์วายเป็นการนำเสนอความสัมพันธ์และความรักในเพศชายด้วยกัน ตัวละครหลักในละครซีรีส์จะถูกกำหนดบทบาทและถูกเรียกว่า “พระเอก” และ “นายเอก” ที่มีการแสดงความรู้สึก การแสดงความรักหรือปฏิบัติต่อกันเฉกเช่นเดียวกันกับพระเอกและนางเอก

พิรญา สอนปาน, (2565) กล่าวถึงละครซีรีส์เรื่อง หอมกลิ่นความรัก ในเว็บไซต์ The Standard ว่าเป็น ซีรีส์วายแนวย้อนยุค (Period) เรื่องแรกของประเทศไทยและได้รับความนิยมอย่างมาก เป็นผลงานการกำกับโดย บัณฑิต สินธนากรดี ซึ่งถูกดัดแปลงมาจากนิยายวาย โดย Violet Rain ผู้เขียนนิยายออนไลน์เรื่องดังกล่าวที่มีผู้อ่านมากกว่าล้านครั้งในทุกแพลตฟอร์ม ผู้วิจัยมีความประทับใจการใช้ภาษาระหว่างตัวละคร เป็นเรื่องราวที่ตัวละคร “นายเอก” ย้อนเวลากลับไปในปีพุทธศักราช 2470 ในยุคล้านนาที่ตกเป็นอาณานิคมของสยาม สมัยเจ้า แก้วนารัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 นอกจากนั้น มิรันตี รุจิวนิชย์กุล, (2566) กล่าวว่าซีรีส์เรื่องดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในยุคนั้น อาทิ ขนชั้นวรรณะ ความ

ไม่เท่าเทียมทางเพศ และการไม่ยอมรับในเพศทางเลือก ดังนั้นละครซีรีส์ที่สะท้อนความรัก เป็นซีรีส์ที่มีความโดดเด่นมากในบรรดาละครซีรีส์วายที่เคยมีมา ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นประโยชน์จากการวิเคราะห์คำศัพท์ทางวัฒนธรรมจากซีรีส์เรื่องดังกล่าวและการสร้างบทความวิจัยนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษากลยุทธ์การแปลข้ามวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประเภทคำทางวัฒนธรรมและกลยุทธ์การแปลไทยเป็นภาษาอังกฤษ

การแปลข้ามวัฒนธรรม

พรรณี ภาระโภชน, (2555) กล่าวว่า การแปลที่ดีนั้น ผู้แปลจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในภาษาต้นฉบับและฉบับแปลอย่างถ่องแท้ นอกจากนั้น สิ่งที่คุณแปลขาดมิได้คือความเข้าใจในวัฒนธรรมเฉพาะของภาษานั้นๆ ด้วยเช่นกันเนื่องจากภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันแยกจากกันไม่ได้ วรรณภา แสงอร่ามเรือง, (2542) อ้างถึงใน สตรีรัตน์ ไกรอ่อน, 2556: 8) ได้สรุปไว้ว่ากระบวนการแปลเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนผ่านการวิเคราะห์ทางภาษา วัฒนธรรมและหน้าที่ วราพัชร ชาลีกุล, (2560) กล่าวถึงคำทางวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่มีในวัฒนธรรมหนึ่งซึ่งเป็นได้ทั้งนามธรรมและรูปธรรมผ่านวิถีชีวิต ความเชื่อ รวมถึงพิธีกรรมหรือกิจกรรมในบริบทต่างๆ ของผู้คนต่างชาติต่างภาษา มีลักษณะเฉพาะ ดังนั้น ศศิ เอาทนายกุล, (2557) จึงสะท้อนปัญหาให้เห็นว่าหากผู้แปล ใช้ความรู้ในการแปลถ้อยคำที่มีความหมายเฉพาะในวัฒนธรรมต้นฉบับโดยขาดความเข้าใจในวัฒนธรรมปลายทาง อาจทำให้เกิดปัญหาในการสื่อและเข้าใจความหมายของวัฒนธรรมนั้นๆ ได้ในงานวิจัยของ วราพัชร ชาลีกุล, (2560) ใช้กระบวนการจัดกลุ่มคำทางวัฒนธรรมผ่านแนวคิดที่ของ Nida ที่ปรากฏในงานเขียนของ Hymes, 1964 อ้างถึงใน วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 9) แบ่งประเภทของคำวัฒนธรรมไว้ 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมทางนิเวศ (Ecology) คือการใช้คำที่แสดงลักษณะภูมิศาสตร์ในแต่ละพื้นที่หรือคำที่เกี่ยวข้องกับนิเวศทางธรรมชาติ เช่น ชื่อพันธุ์ไม้
2. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material culture) คือการใช้คำที่แสดงสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่มีอยู่ในวัฒนธรรมนั้นๆ เช่น อาหาร เครื่องใช้ และเสื้อผ้า
3. วัฒนธรรมทางสังคม (Social culture) การใช้คำที่แสดงสภาพทางสังคม ประเพณีหรือกิจกรรม ทางสังคม เช่น อาชีพและคำนำหน้า ชื่อสถานที่ ท่าทาง พิธีกรรมและกิจกรรมทางสังคม เช่น รดน้ำสังข์ลูกหิน
4. วัฒนธรรมทางศาสนา (Religious culture) คือการใช้คำที่แสดงหลักธรรมและความเชื่อทางศาสนา เช่น การเวียนว่ายตายเกิด
5. วัฒนธรรมทางภาษา (Linguistic culture) คือการใช้ภาษาเฉพาะตามแต่ละพื้นที่

5.1 ภาษาภาพพจน์ (Figure of Speech) คือการใช้ภาษาทำให้เกิดภาพ สำนวนเปรียบเทียบเพื่อให้มีความหมายพิเศษ

5.2 โวหารอ้างอิง (Allusion) คือการกล่าวถึงบุคคลเหตุการณ์ สถานที่หรือข้อความทางประวัติศาสตร์

5.3 โวหารเคลือบคำ (Euphemism) คือการพูดหรือการเขียนเรื่องต้องห้ามหรือไม่ค่อยน่าฟังด้วยภาษาที่ละมุนละไม (ชำนานู รอดเหตุภัย อ้างถึงใน วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 26)

5.4 สำนวน (Idiom) คือ ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายแฝง เช่น รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 26)

หลังจากจัดกลุ่มคำทางวัฒนธรรมแล้ว วราพัชร ชาลีกุล, (2560: 28) นำคำทางวัฒนธรรมแต่ละประเภทนำมาวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมตามแนวคิด Newmark ทั้ง 12 กลวิธี งานวิจัยของผู้วิจัยดังกล่าวได้มีการวิเคราะห์และศึกษาวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ เรื่องของจัน ดารา และสรุปได้ว่ากลวิธีที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยได้หลากหลายประเภท มีทั้งสิ้น 8 กลวิธี ดังนี้

- 1 กลวิธีการแปลโดยใช้คำยืม
- 2 กลวิธีการแปลตรงตัว
- 3 กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ
- 4 กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง
- 5 กลวิธีการแปลโดยใช้คำบัญญัติ
- 6 กลวิธีการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง
- 7 กลวิธีการแปลโดยการอธิบายความ
- 8 กลวิธีการแปลโดยการละ

จากการศึกษากระบวนการวิจัยประเภทของคำวัฒนธรรมไว้ 5 ประเภทและกลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม 8 กลวิธี ในงานวิจัยของวราพัชร ชาลีกุล, (2560) ผลการวิจัยประเภทของคำวัฒนธรรมผ่านกรอบทฤษฎีการแปลสามารถจำแนกเพื่อเป็นแนวทางหรือการวางกรอบในงานวิจัยของผู้วิจัยได้ รวมถึงการสืบค้นข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย มีดังนี้

1. การแปลคำวัฒนธรรมทางนิเวศ (พันธุ์ไม้) ด้วยกลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ เช่น แปล ‘ผันบัวเผื่อน’ ว่า ‘water lily family’ หมายถึงพืชตระกูลดอกบัว (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 31) หรือ การใช้กลวิธีการแปลด้วยการแทนที่คำทางวัฒนธรรมในภาษาปลายทาง เช่น แปล ‘ต้นดอกจี่ป่า’ เป็น ‘the cotton tree’ ซึ่งเป็นการแปลร่วมกับการอธิบายชื่อทางวิทยาศาสตร์ในเชิงอรรถ (อิศรา งามศรี, 2560: 41)

2. วัฒนธรรมทางวัตถุ (ของใช้) ด้วยกลวิธีการแปลโดยอธิบายความ เช่น แปล ‘โอ่งมังกร’ ว่า ‘an earthen jar’ เป็นการกล่าวถึงวัสดุที่จะถูกนำมาปั้นเป็นโอ่งมังกรและใช้คำที่มีความหมายกว้างว่า jar เพื่อให้ทราบว่าเป็น

วัสดุที่ใช้กักเก็บของเหลว (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 40) และการใช้กลวิธีการแปลโดยการละ เช่น ปิ่น ร.ศ. การพิจารณาละคำดังกล่าวเนื่องจากการใช้ภาษาต้นฉบับไม่ได้รับบุขนิคของปิ่นที่ชัดเจนถึงแม้ว่าปิ่นชนิดดังกล่าวจะมีชื่อในภาษาอังกฤษก็ตามเพียงแต่ความหมายคงเดิมว่าถูกยิง (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 50)

3. วัฒนธรรมทางสังคม (ตำแหน่ง) ด้วยกลวิธีการแปลโดยใช้คำยืม เช่น แปล ‘บรรดาศักดิ์ชั้นหลวง’ ว่า ‘the rank of luang’ เป็นการยืมคำว่า luang ซึ่งเป็นยศหรือตำแหน่ง (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 56) รวมถึงการใช้กลวิธีการแปลด้วยการใช้คำบัญญัติสำหรับการเรียกสถานที่ซึ่งเป็นคำเฉพาะ เช่น แปล ‘ภูเขาทอง’ ว่า ‘the Golden Mount’ (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 73) นอกจากนี้ กลวิธีการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางถูกพบในการบอกท่าทาง เช่น ‘กราบ’ ว่า ‘prostrate myself at his feet’ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเป็นการแสดงความเคารพนอบน้อม (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 82)

4. วัฒนธรรมทางศาสนา (ความเชื่อ) ด้วยกลวิธีการแปลตรงตัว เช่น ‘สัมปรายภพ’ ว่า ‘the next world’ ซึ่งมาจาก สัมปราย (เบื้องหน้า) และ ภพ (โลก) (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 92)

5. วัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษา

5.1 ภาษาภาพพจน์ ด้วยกลวิธีการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง เช่น แปล ‘แม่เหรีญทอง’ ซึ่งหมายถึงสตรีที่มีความเชี่ยวชาญการมีเพศสัมพันธ์ ว่า ‘Miss Hole in one’ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบกับการเล่นกอล์ฟและถือเป็นการแสดงความชำนาญในกีฬาดังกล่าวโดยผู้วิจัยนำมาเปรียบเทียบกับบุรุษและสตรีที่มีเพศสัมพันธ์กัน (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 146)

5.2 ไวยากรณ์ ด้วยกลวิธีการแปลโดยโดยใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ เช่น แปล ‘วาสิฏฐี’ ว่า ‘an angle’ ซึ่งเป็นตัวละครในเรื่องกามนิตซึ่งเปรียบเทียบกับไฮยาซินธ์ ผู้หญิงของจันที่ให้ความสำคัญกับคำว่าความรักและการให้เกียรติ (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 126)

5.3 ไวยากรณ์คำ ด้วยกลวิธีการแปลโดยการแปลตรงตัว เช่น แปล ‘ชาญสังเวียนเกินตัว’ ว่า ‘skilled in the game way beyond her years’ หมายถึงผู้มีความชำนาญหรือชำนาญเกินอายุ (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 148)

5.4 สำนวน ด้วยกลวิธีการแปลโดยการอธิบายความ เช่น แปล ‘คนหัวเดียวกระเทียมลีบ’ ว่า ‘live all by myself’ หมายถึงการอยู่ได้ด้วยตนเองโดยมิได้พึ่งพาใคร (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 160)

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่างานวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับการใช้ภาษาทางวัฒนธรรมในละครซีรีส์ย้อนยุคเรื่อง หอมกลิ่นความรักจึงพิจารณางานวิจัยดังกล่าวมาศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักแปลหรือผู้ที่สนใจในการศึกษาหัวข้อที่เกี่ยวกับการแปลข้ามวัฒนธรรมต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาการแปลข้ามวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษที่ปรากฏในละครซีรีส์วาย เรื่องหอมกลิ่นความรัก (I Feel You Linger in the Air) ออกอากาศเมื่อเดือนสิงหาคม 2566 ทางแอปพลิเคชัน YOUKU ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มวิดีโอออนไลน์ชั้นนำของบริษัทอาลีบาบา กรุ๊ป (Alibaba) ในประเทศจีน ซึ่งมีผู้ใช้งานฟรีเมียม (Active) 407 ล้านราย ทั่วโลก มีบทบรรยายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ละครซีรีส์เรื่องนี้ เป็นเรื่องราวของจอม สถาปนิกหนุ่มชาวกรุงเทพมหานครที่ย้ายตามคนรักมาทำงานที่เชียงใหม่แต่สุดท้ายถูกคนรักนอกใจ ด้วยความเสียใจจากความผิดหวังในความรักทำให้จอมต้องมาเผชิญกับเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึง การจมน้ำครั้งนี้นำพาเขาย้อนเวลากลับไปยังยุคของเมืองเชียงใหม่ในพุทธศักราช 2470

การเลือกละครซีรีส์ย้อนยุคเรื่องหอมกลิ่นความรักในงานวิจัยชิ้นนี้ เนื่องจากเป็นละครซีรีส์ที่ได้รับความนิยมอย่างมากซึ่งมีคำวัฒนธรรมที่ถูกใช้ในอดีตที่มีความสละสลวยของภาษาและผู้วิจัยเล็งเห็นถึงประโยชน์สำหรับนักแปล ผู้วิจัย ที่สนใจกลวิธีการแปลคำวัฒนธรรม หรือแม้แต่ผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษาการถ่ายทอดความหมาย ทางภาษาผ่านคำวัฒนธรรมและการใช้คำเพื่อแปลความหมายคำวัฒนธรรมของไทยเป็นภาษาอังกฤษสำหรับการศึกษากลวิธีการแปลในกรณีอื่นๆได้ในอนาคต

ระเบียบวิธีการวิจัย

หลังจากผู้วิจัยดูละครซีรีส์เรื่องหอมกลิ่นความรักแล้วนั้น ผู้วิจัยใช้กรอบในการพิจารณาการแปลข้ามวัฒนธรรมจากงานวิจัยของวราพัชร ชาลีกุล, (2560) และมีการศึกษางานวิจัยและพัฒนาจากผลงานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้รวบรวมคำวัฒนธรรมที่พบในบทบรรยายภาษาไทยและภาษาอังกฤษปรากฏในซีรีส์ จากนั้นผู้วิจัยจะจัดกลุ่มคำวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Nida ออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบกับวิเคราะห์กลวิธีการแปลตามแนวคิด Newmark 8 กลวิธี พร้อมการอธิบายเพื่อความชัดเจนครอบคลุมในเนื้อหาอย่างละเอียด

ปัญหามำการวิจัย

1. มีประเภทคำทางวัฒนธรรมที่ถูกรพบในบทพูดจากละครซีรีส์เรื่องหอมกลิ่นความรักกี่กลุ่ม
2. ผู้แปลใช้กลยุทธ์ใดในการแปลคำทางวัฒนธรรมในแต่ละประเภท

ผลการวิจัย

หลังจากรวบรวมคำทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Nida ผ่านงานวิจัยของวราพัชร ชาลีกุล, (2560) และจำแนกกลุ่มแต่ละประเภทผ่านการวิเคราะห์บทพูดของตัวละครละครซีรีส์เรื่อง 'หอมกลิ่นความรัก' โดยผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้จำแนกกลุ่มวัฒนธรรมที่พบ สามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ประเภทของคำทางวัฒนธรรมที่พบในบทพูดในละครซีรีส์เรื่อง "หอมกลิ่นความรัก"

ประเภทคำทางวัฒนธรรม	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
คำวัฒนธรรมทางสังคม	13	35.13
คำวัฒนธรรมทางภาษา	12	32.44
คำวัฒนธรรมทางวัตถุ	8	21.62
วัฒนธรรมทางศาสนา	3	8.10
วัฒนธรรมเกี่ยวกับนิเวศ	1	2.71
รวม	37	100

จากตารางแสดงให้เห็นถึงจำนวนตัวอย่างประเภทคำทางวัฒนธรรมที่ถูกรวบรวมจากบทพูดในละครซีรีส์เรื่อง "หอมกลิ่นความรัก" จำนวนทั้งสิ้น 37 ตัวอย่าง จากผลที่รวบรวมมาได้นั้นพบว่ามีการใช้ประเภทคำทางวัฒนธรรม ทั้ง 5 ประเภท และคำวัฒนธรรมทางสังคมมีจำนวนมากที่สุดถึง 13 ตัวอย่าง และคำวัฒนธรรมทางนิเวศมีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 1 ตัวอย่าง สามารถจำแนกประเภทคำทางวัฒนธรรมและตัวอย่างคำในแต่ละประเภทได้ดังนี้

1. คำวัฒนธรรมทางสังคม พบทั้งสิ้น 13 คำ เช่น เจ้าคนนายคน หนายหน้าหอ ร้านพัทยุบันบาร์ ปางไม้
2. คำวัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษา พบทั้งสิ้น 12 คำ เช่น นักเล่าเรื่อง ผู้ชายชั้นต่ำ ย่อมใจ เพลงยาว สำเพ็งแดงได้
3. คำวัฒนธรรมทางวัตถุ พบทั้งสิ้น 8 คำ เช่น โรตีสบายศรี มัสกอด เครื่องหอม หิ้ง
4. คำวัฒนธรรมทางศาสนา พบทั้งสิ้น 3 คำ เช่น ผีสาว เคาระห์กรรม พิธีเอาขวัญ
5. คำวัฒนธรรมทางนิเวศ พบเพียง 1 คำ คือ ดอกกลิ่นหม

เมื่อจัดกลุ่มคำทางวัฒนธรรมแต่ละประเภทที่ปรากฏในบทพูดในละครซีรีส์เรื่อง "หอมกลิ่นความรัก" เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำคำวัฒนธรรมทั้งหมดนั้นมาวิเคราะห์กลวิธีการแปลที่ที่ใช้ในการสื่อสารและสื่อความหมายแก่ผู้รับสาร โดยกลวิธีทั้งหมดจะถูกเรียงลำดับที่มีการใช้มากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ดังข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรม

กลวิธีการแปล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ (%)
กลวิธีการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง	13	35.13
กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืม	8	21.62
กลวิธีการแปลตรงตัว	5	13.51
กลวิธีการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ	4	10.82
กลวิธีการแปลโดยการอธิบายความ	4	10.82
กลวิธีการแปลโดยการละ	3	8.10
กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลาง	-	-
กลวิธีการแปลโดยใช้คำบัญญัติ	-	-

กลวิธีการแปล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ (%)
รวม	37	100

1. กลวิธีการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง

วราพัชร ชาลีกุล (2560) กลวิธีการแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทางเป็นวิธีการใช้คำทางวัฒนธรรมในภาษาปลายทางที่สามารถถ่ายทอดความหมายเทียบเคียงกับคำวัฒนธรรมต้นฉบับได้บางส่วน อย่างไรก็ตาม ผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายได้โดยการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้รับสารคุ้นเคยผ่านประสบการณ์จากวัฒนธรรมของตน (วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์, 2566: 5) จากการศึกษาครั้งนี้ กลวิธีการแปลโดยการแทนที่ด้วย สิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง ปรากฏว่ามีการนำกลวิธีนี้มาใช้ด้วยความถี่ทั้งสิ้น 13 ครั้ง (35.13%) เป็นกลวิธีที่ถูกนำมาใช้ในการแปลมากที่สุด ดังตัวอย่างการศึกษา ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

ต้นฉบับ : “แถมโรเบิร์ตมันก็ยกย่องขึ้นหิ้งขนาดนั้น”

ฉบับแปล : “Plus, Robert really puts your sister on a pedestal.”

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการใช้คำวัฒนธรรมทางวัตถุ คำว่า “หิ้ง” น. คือที่วางของซึ่งแขวนหรือติดไว้ข้างฝาวัตถุชนิดนี้จะถูกนำมาใช้สำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปและของไหว้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) และคำดังกล่าวจะถูกนำมาประสมกับคำว่า “ขึ้น” คือยกขึ้นที่สูง เพื่อแสดงความเคารพกราบไหว้บูชาในบริบทสังคมไทย ในส่วนการใช้คำทางวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง ผู้แปลมีการใช้คำว่า “a pedestal” มีความหมายว่า “a long, thin column that supports a statue, or a tall structure like a column on which something rests” ในพจนานุกรมออนไลน์ Cambridge ว่าเป็นวัตถุเหมือนแท่นเสาสำหรับวางรูปปั้นหรือปูนปั้น

นอกเหนือจากนี้ สำนวน (Idioms) ที่ปรากฏในบทพูดของตัวละครฉบับแปลว่า “put someone on a pedestal” (to admire somebody so much that you do not see their faults) ในพจนานุกรมออนไลน์ของ Oxford Learner’s Dictionaries มีความหมายว่าการชื่นชมบุคคลหนึ่งมากจนมองไม่เห็นความผิดหรือข้อบกพร่องใดๆเลย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสามารถสืบค้นความหมายคำว่า “ขึ้นหิ้ง” ก. มีความหมายว่า “เก็บไว้โดยไม่ได้อำนาจประโยชน์” หรือ “ขึ้นคาน” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นความหมายทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทาง มีทั้งความหมายในเชิงบวกและเชิงลบ อย่างไรก็ตาม หากจะกล่าวถึงความหมายที่สามารถอธิบายได้ในบริบทที่ปรากฏในละครซีรีส์ “หอมกลิ่นความรัก” นั้น ผู้พูดกล่าวถึงคุณโรเบิร์ตและคุณเอื้องซึ่งเป็นสามีภรรยากัน กล่าวว่าคุณโรเบิร์ตนั้นจะยกคุณเอื้องขึ้นหิ้งเนื่องจากคุณโรเบิร์ตมีภรรยาน้อยและต้องการเชิดชูภรรยาน้อยเข้าบ้าน ดังนั้น ความหมายที่สามารถตีความได้นั้นคือความหมายในเชิงลบ โดยผู้รับสารสามารถเข้าใจได้ว่าคุณโรเบิร์ตนั้นจะไม่สนใจเสียใจที่คุณเอื้องแล้วนั่นเอง

2. กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืม

กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืมสามารถเป็นได้ทั้งการเลือกใช้คำเรียกหรือชื่อเรียกเฉพาะจากภาษาปลายทาง (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 33) และการผ่านกระบวนการถ่ายทอดเสียงจากภาษาต้นทางโดยตรง ประกอบกับการใช้

การอธิบายเพื่อเพิ่มความเข้าใจให้กับผู้รับสารได้อย่างถูกต้องและชัดเจนตามรูปแบบวัฒนธรรมของต้นฉบับได้ (วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์, 2566: 6) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการใช้กลวิธีการใช้คำยืมในการแปลคำทางวัฒนธรรม มีจำนวนความถี่ในการใช้ทั้งสิ้น 8 ครั้ง คิดเป็น (21.62%) ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2

ต้นฉบับ : “รู้ได้อย่างไรว่าฉันชอบ**มัสกอต**”

ฉบับแปล : “How did you know that I liked **muscats**.”

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการใช้คำวัฒนธรรมทางวัตถุ (อาหาร) มัสกอต เป็นชื่อขนมโบราณซึ่งปรากฏชื่อดังกล่าวในกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานของรัชกาลที่ 2 ดังความว่า

“**มัสสะกอต** กอดอย่างไร น่าสงสัยใคร่ขอลาม

กอดเคล้นจะเห็นงาม ขนมนามนี้ยังแคลง”

และชื่อของขนมมัสกอตนี้นั้นถูกเชื่อกันว่าได้รับอิทธิพลมาจากแขกเปอร์เซียในช่วงเจริญสัมพันธไมตรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาและมัสกอตนี้ยังเป็นชื่อเมืองมัสกัต (Muscat) เมืองท่าปากอ่าวโอมาน (สุริยสา กล่อมเดช อ้างถึงในธีรนนท์ ช่วงพิชิตม, 2544) ผู้แปลเลือกใช้กลวิธีการใช้คำยืมโดยการถอดเสียงจากภาษาต้นฉบับไปเป็นภาษาปลายทางซึ่งสามารถทำให้ผู้รับสารเป็นภาษาอังกฤษสามารถเข้าใจว่าขนมมัสกอต (Muscats) เป็นขนมที่มีลักษณะและรสชาติอย่างไร โดยผ่านการแพร่ภาพให้เห็นลักษณะของตัวขนมได้อย่างชัดเจนประกอบกับตัวละครมีการพรรณนาถึงรสชาติของขนมดังกล่าวอย่างละเอียดนั่นเอง

3. กลวิธีการแปลตรงตัว

กลวิธีการแปลตรงตัวเป็นกลวิธีที่ผู้แปลพยายามรักษาความหมายของภาษาต้นฉบับไว้เพื่อไม่ให้ใจความสำคัญเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้องตามต้นฉบับ ผู้แปลเลือกใช้วิธีการถ่ายถอดคำเป็นภาษาปลายทางคำต่อคำ (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 48) นอกจากนี้ การใช้กลวิธีการแปลตรงตัวนั้นสามารถปรากฏให้เห็นชัดเจนว่าคำที่ถูกใช้ทั้งในต้นฉบับภาษาไทยและคำในภาษาอังกฤษมีความหมายเป็นสิ่งเดียวกัน (วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์, 2566: 7) จากการศึกษาครั้งนี้ กลวิธีการแปลตรงตัว ปรากฏว่ามีการนำกลวิธีนี้มาใช้ด้วยความถี่ทั้งสิ้น 5 ครั้ง (13.51%) ดังตัวอย่างการศึกษา ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3

ต้นฉบับ : “แหม ทีเนี้ย มาทำเป็นเล่นตัว แต่พอเผลอ มึงก็ไปมอบตัวเสนอไปให้ผู้ชายชั้นต่ำนั้น ”

ฉบับแปล : “Oh, now you are playing hard to get! Acting all innocent and jumpy! But when you are out of sight, you present yourself to that **low life thug**”

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการใช้คำวัฒนธรรมทางสังคม คำว่าชั้นต่ำ ไม่มีปรากฏความหมายในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน และพจนานุกรมของ อ.สอ เสถบุตร แต่ผู้วิจัยสามารถสืบค้นความหมายจากพจนานุกรมออนไลน์ของ Longdo Dict พบว่า คำว่าชั้นต่ำหมายถึงบุคคลที่ปฏิบัติตนในทางที่ผิดหรือทำอันตรายต่อผู้อื่นโดยมิได้มีสำนึกถึงความรู้สึกผิด ชอบ ชั่วดี ซึ่งมีคำที่มีความหมายเดียวกันคือคนสารเลวหรือคนต่ำช้า นอกจากนี้ผู้วิจัยสืบค้นความหมายของคำแปลในภาษาปลายทางจากพจนานุกรมออนไลน์ Cambridge Dictionary คำว่า “thug”

มีความหมายว่า “a man who acts violently, especially to commit a crime” ซึ่งหมายถึงคนที่ก่อ อาชญากรรมรุนแรง และขยายคำว่า thug ด้วยคำว่า “low life” ตามหลักไวยากรณ์ของภาษาปลายทางเพื่อเป็นการเน้นว่าเป็นบุคคลน่ารังเกียจที่ทำให้เกิดความชั่วจึงมีชีวิตที่ตกต่ำ ฉะนั้น การแปลในตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงกลวิธีการแปลตรงตัวได้อย่างชัดเจน

4. กลวิธีการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับ

กลวิธีการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับเป็นกระบวนการแปลที่ปรากฏในการใช้คำวัฒนธรรมทางวัตถุซึ่งมีลักษณะเฉพาะในวัฒนธรรมภาษาต้นฉบับและไม่สามารถเทียบเคียงคำทางวัฒนธรรมภาษาปลายทางได้ (วราพัชร ชาลีกุล, 2560: 35) ดังนั้น ผู้แปลจึงนำคำที่มีความหมายทั่วไปโดยไม่ชี้เฉพาะเจาะจงหรือลงรายละเอียดเพื่อให้ผู้รับสารหรือผู้ชมสามารถเข้าใจได้ถึงความหมายของคำทางวัฒนธรรมดังกล่าวได้ (วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์, 2566: 5) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับในการแปลคำทางวัฒนธรรม มีจำนวนความถี่ในการใช้ทั้งสิ้น 4 ครั้ง คิดเป็น (10.82%) ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

ต้นฉบับ : “อ้อ หมายถึง **ลุดตี้** นะหรือ”

ฉบับแปล : “Here is your **dessert**, Khun Yai.”

จากตัวอย่างข้างต้นเป็นการใช้คำวัฒนธรรมทางวัตถุ คำว่า “ลุดตี้” เป็นชื่ออาหารว่างโบราณ มีที่มืเช่นเดียวกับโรตีสี มีคำกล่าวในหนังสือ “ตำนานอาหารสามแผ่นดิน” ว่า “ลุดตี้” ต้นกำเนิดมาจากอินเดีย ทำมาจากแป้งข้าวเจ้าไม่ผสมน้ำเล็กน้อย นำไปทอดเป็นแป้งกลมๆรับประทานคู่กับแกง ในการถ่ายทอดความหมาย “ลุดตี้” เป็นชื่อเฉพาะ ไม่มีคำวัฒนธรรมเทียบเคียงได้ ผู้แปลจึงใช้คำที่มีความหมายกว้าง โดยใช้คำว่า “dessert” มีความหมายว่า “sweet food eaten at the end of a meal” ซึ่งปรากฏในพจนานุกรม Cambridge มีความหมายว่าของหวานที่รับประทานหลังอาหารจานหลักเพื่อปิดท้ายมื้ออาหารมีอนั้น ซึ่งการใช้คำที่มีความหมายกว้างจะครอบคลุมความหมายของคำวัฒนธรรมที่ระบุในต้นฉบับได้ และไม่ส่งผลกระทบต่อความเข้าใจของผู้รับสารเนื่องจากว่าผู้รับสารหรือผู้ชมนั้นได้เห็นรูปลักษณ์และลักษณะของ “ลุดตี้” ผ่านจอภาพ การถ่ายทอดความหมายจึงสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

5. กลวิธีการแปลโดยการอธิบายความ

กลวิธีการแปลโดยการอธิบายความเป็นรูปแบบการแปลที่ทำให้ผู้รับสารเห็นภาพ (ภาษาภาพพจน์) เป็นกลวิธีสำหรับกรณีภาษาต้นฉบับมีความยากต่อการเข้าใจและยากในการตีความ ไม่สามารถแปลตรงตัวได้ หรือกรณีแปลตรงตัวแล้วไม่เข้ากับบริบท (วราพัชร ชาลีกุล, 2560) กลวิธีนี้จึงช่วยให้ผู้รับสารสามารถตีความและทำความเข้าใจความหมายของคำวัฒนธรรมนั้นได้มากที่สุด จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลโดยการอธิบายความในการแปลคำทางวัฒนธรรม มีจำนวนความถี่ในการใช้ทั้งสิ้น 4 ครั้ง คิดเป็น (10.82%) ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

ต้นฉบับ : “เรามีเรื่องกันทุกวัน มึงกับกูเนี่ย ไป **ย้อมใจ** ด้วยกันได้ไหม” (ภาพพจน์)

ฉบับแปล : “There’s trouble everyday. Should we go **get drunk**?”

จากประโยคตัวอย่างข้างต้น เป็นการใช้คำวัฒนธรรมทางภาษา คำว่า “ขมใจ” ก. มีความหมายว่า “ซบเซา, ทำให้ใจชุ่มชื้น, ปลูกใจให้กล้า” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ในกรณีนี้ไม่สามารถใช้วิธีการแปลตรงตัวได้ เป็นสถานการณ์ที่ใช้กับคนที่มีความทุกข์หนัก ไม่รู้วิธีการคลายทุกข์นั้น จึงใช้วิธีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อให้ลืมปัญหาในช่วงเวลานั้นได้ ในประโยคการแปลของภาษาปลายทาง ใช้คำว่า “get drunk” มีความหมายในพจนานุกรม Oxford ว่า “unable to behave correctly or as usual because of drinking too much alcohol” มีความหมายได้ว่าไม่สามารถปฏิบัติตัวได้อย่างปกติหรือควบคุมพฤติกรรมตนเองไม่ได้เนื่องจากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเกินไป ดังนั้นการแปลลักษณะนี้เป็นการอธิบายความได้ว่าการที่ผู้พูดนั้นชวนออกไปดื่มเพื่อขมใจและทำให้เห็นภาพได้ว่าหลังจากการดื่มแล้วจะเกิดอาการเมานั่นเอง

6. กลวิธีการแปลโดยการละ

กลวิธีการแปลโดยการละ เป็นกลวิธีที่ใช้กับการแปลคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาภาษาพจนซึ่งใช้กลวิธีการแปลชนิดนี้ได้ จะต้องมียุทธวิธีในการให้ความหมายถึงแม้จะคำทางวัฒนธรรมนั้นจะถูกละหรือตัดทอนออกไปแต่ความหมายยังคงเดิมหรือสามารถทำให้ผู้ชมยังคงเข้าใจเนื้อความโดยรวมได้คงเดิม (วราพัชร ชาติกุล, 2560) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลโดยการอธิบายความในการแปลโดยการละ มีจำนวนความถี่ในการใช้ทั้งสิ้น 3 ครั้ง คิดเป็น (8.10%) ดังตัวอย่างดังต่อไปนี้

ต้นฉบับ : “งานเลื่อนตำแหน่งคุณพระของคุณพ่อเน่สิลูก”

ฉบับแปล : “The event of your father’s promotion.”

จากประโยคตัวอย่างข้างต้น เป็นการใช้คำวัฒนธรรมทางสังคม คำว่า “คุณพระ” เป็นชื่อตำแหน่งหรือยศดังที่ปรากฏในหนังสือเรื่อง “อักษรานุกรมขุนนาง” ซึ่งเป็นหนังสือที่ถูกพิมพ์ขึ้นในรวมปีพุทธศักราช 2469-2471 หรือในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ธงทอง จันทรางศุ, 2564) จากตัวอย่างกลวิธี การแปลที่ใช้สำหรับเรียกชื่อตำแหน่งหรือยศ มักมีการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำอื่น อย่างไรก็ตาม การใช้กลวิธีการละคำทางวัฒนธรรมทางสังคม “คุณพระ” ในกรณีนี้สามารถทำมาให้ได้เนื่องจากว่าผู้รับสารได้รับรู้เรื่องราวและชื่อของตัวละครซึ่งเป็นบิดาของพระเอก มีตำแหน่งและนามว่า “คุณหลวงเทพนิตรธรรม” โดยประโยคของภาษาปลายทางมีการละตำแหน่งไปแต่ในความหมายโดยรวมจากอุปประโยคดังกล่าวมิได้ส่งผลต่อการถ่ายทอดความหมายและการรับรู้ต่อผู้รับสารแต่อย่างใด ผู้รับสารยังคงเข้าใจได้ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อตำแหน่งหน้าที่การงานของตัวละครดังกล่าวที่สูงขึ้น

อภิปรายผล

กล่าวโดยสรุป ผลการศึกษาในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าประเภทคำทางวัฒนธรรมทั้ง 5 ประเภท พบว่าบทพูดของตัวละครในละครซีรีส์เรื่อง “หอมกลิ่นความรัก” มีการนำคำทางวัฒนธรรมตามแนวคิดที่ของ Nida ที่ปรากฏในงานเขียนของ Hymes, 1964 อ้างถึงใน วราพัชร ชาติกุล, 2560: 9) มาใช้ทุกประเภท โดยมีการใช้คำวัฒนธรรมทางสังคมมากที่สุด จำนวน 13 ครั้ง (35.13%) การใช้คำวัฒนธรรมทางภาษา จำนวน 12 ครั้ง (32.44%) การใช้คำทาวัตถุ 8 ครั้ง (21.62%) การใช้คำทางวัฒนธรรมทางศาสนา มีความถี่ในการใช้จำนวน 3 ครั้ง (8.10%) และ การ

ใช้คำทางวัฒนธรรมทางนิเวศน้อยที่สุด เพียง 1 ครั้ง (2.71%) จากนั้นนำคำทางวัฒนธรรมที่มีการจดกลุ่มแล้ว มาศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลนำคำทางวัฒนธรรมแต่ละประเภทนำมาวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมตามแนวคิด Newmark (วรพัชพร ชาลิตกุล, 2560: 26) ผู้แปลเลือกใช้กลยุทธ์ในการแปลคำทางวัฒนธรรมในแต่ละประเภทอย่างระมัดระวังเพื่อคงรักษาความหมายของภาษาต้นฉบับและทำให้ผู้รับสารได้รับการถ่ายทอดความหมายของคำทางวัฒนธรรมให้ได้ตรงและใกล้เคียงภาษาต้นฉบับให้มากที่สุด จากการศึกษาการใช้กลวิธีการแปลพบว่าผู้แปลมีการใช้กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น 6 กลวิธี จาก 8 วิธี โดยกลวิธีการใช้ การแปลโดยการแทนที่ด้วยสิ่งที่มีในวัฒนธรรมปลายทาง มากที่สุด โดยพบทั้งสิ้น 13 ครั้ง (35.13%) รองลงมามีการใช้กลวิธีการแปลโดยการใช้คำยืม พบทั้งสิ้น 8 ครั้ง (21.62%) กลวิธีการแปลตรงตัวพบว่ามีจำนวน 5 ครั้ง (13.51%) ในส่วน กลวิธีการแปลโดยการใช้คำที่มีความหมายกว้างกว่าต้นฉบับและกลวิธีการแปลโดยการอธิบายความ มีจำนวน 4 ครั้ง (10.82%) เท่ากัน จากนั้นการใช้กลวิธีการแปลโดยการละ พบว่ามีจำนวน 3 ครั้ง (8.10%) นอกจากนี้ ยังพบว่าละครซีรีส์เรื่อง "หอมกลิ่นความรัก" ยังไม่มีการใช้กลวิธีการแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเป็นกลางและกลวิธีการแปลโดยใช้คำบัญญัติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำกลวิธีการแปลที่พบนำไปปรับใช้ในการแปลคำทางวัฒนธรรมในรูปแบบอื่นๆ และสามารถนำไปทำแบบทดสอบความเข้าใจกลวิธีการแปลให้นักศึกษาได้เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของผู้แปลในด้านการถ่ายทอดความหมายให้แก่ผู้รับสารได้มากขึ้นเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ทิพย์ แสนทวี. (2565). ภาพตัวแทนความรักของชนรักชายในละครซีรีส์วายไทย. *วารสารการสื่อสารมวลชน คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 10 (2), 221-250.
- คหบดี กัลป์จากฤก. (2565). *ละครกับซีรีส์ต่างกันอย่างไร*. Retrieved on April 19, 2024 from: <https://www.youtube.com/watch?v=1bu9VGxpkJw>
- จุฑารัตน์ พันม่วง. (2563). กลวิธีการแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมภาษาไทยเป็นภาษาเวียดนาม: กรณีศึกษาการแปลคำศัพท์ วัฒนธรรมทางวัตถุในละครโทรทัศน์เรื่องบุพเพสันนิวาส. *บทความวิจัยอักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- ทิพย์ภาศิริ แก้วเทศ. (2561). *การเปลี่ยนผ่านละครโทรทัศน์ไทยจากยุคแอนะล็อกสู่ยุคดิจิทัล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธงทอง จันทรางศุ. (2564). *อักษรานุกรมขุนนาง*. Retrieved on June 19, 2024 from: https://www.matichonweekly.com/column/article_414377
- ธีรนนท์ ช่วงพิชิตม. (2544). ตามรอยสักรับแขกคลองบางหลวง. *สารคดี*. 17 (194), 145-149.

- พรณี ภาระโกชน. (2555). การแปลคำศัพท์ทางวัฒนธรรมในนวนิยายเรื่อง *Memoirs of a Geisha*. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล*, 31 (1), 4-17.
- พิรญา สอนปาน. (2565). จับตา หอมกลิ่นความรัก ซีรีส์วายพีเรียดเรื่องแรกของประเทศไทย และการเปิดประตูสู่จักรวาลซีรีส์วายของ นนกุล. Retrieved on April 19, 2024 from: <https://thestandard.co/boy-love-lovely-room/>
- มิรันตี รุจิณชัยกุล. (2566). *I Feel 'Them' Linger in the Air* มองความไม่เท่าเทียมในสังคมไทยผ่านละคร 'หอมกลิ่นความรัก'. Retrieved on June 19, 2024, from: <https://urbancreature.co/i-feel-them-linger-in-the-air/>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, วรรณฯ แสงอร่ามเรือง. (2542). *ทฤษฎีและหลักการแปล*. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วราพัชร ชาลิกุล. (2560). *กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาเรื่อง เรื่องของจัน ดารา แต่งโดย อุษณา เพลิงธรรม*. สารนิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์. (2566). *กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาหนังสือเรื่อง "ช่างสำราญ"*. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*. 10 (6), 4-8.
- ศศิ เอาทวยกุล. (2557). *การศึกษาการแปลคำวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในบทบรรยายใต้ภาพของภาพยนตร์ไทย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สตรีรัตน์ ไกรอ่อน. (2556). *กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในนวนิยายเรื่อง สี่แผ่นดิน*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อติศา งามศรี (2560). *กลวิธีการแปลคำและวลีทางวัฒนธรรมที่พบในบทแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ: กรณีศึกษาหนังสือเรื่อง "ครูบ้านนอก" โดย คำหมาน คนไค*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อติศา งามศรี. (2560). *กลวิธีการแปลความและวลีทางวัฒนธรรมที่พบในบทแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ กรณีศึกษาหนังสือเรื่อง "ครูบ้านนอก" โดย คำหมาน คนไค*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Hymes, D. (1964). *Language in Culture and Society: A Reader in Linguistics and Anthropology*. New York: Harper & Row.
- Newmark, P. (1995). *A textbook of translation*. New York: Phoenix ELT.
- Nida, E. (1964). *Toward a Science of Translating*. The Netherlands: Leiden, I.J.Brill.

